

5. Яковенко В. С. Стартап-підприємництво як прояв креативної економіки. Актуальні аспекти розвитку суб'єктів підприємництва в умовах глобальної економіки: колект. моногр. за заг. ред. Т. В. Гринько. Дніпро: Біла К. О., 2021. С. 225-237.
6. Яковенко В. С., Ткаліч Д. К. Особливості механізму управління інноваційними процесами підприємства. *Бізнес Інформ*. 2022. № 12. С. 93-98. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-12-93-98>
7. Zinchenko, O.; Redko, V.; Iakovenko, V.; Privarnikova, I. Cluster analysis of the capitals of European countries by the "green" image indicators in the context of sustainable development. *Environ. Econ.* 2025, 16, 104-118.

Д-р екон. наук. Яровенко Т. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

НАДІЙНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ОЦІНЮВАННЯ У ПРОЄКТНОМУ АНАЛІЗІ

Інвестиційні рішення, що виражаються у реалізації інвестиційних проєктів, визначають конкурентоспроможність суб'єктів господарювання в умовах ринку. Обґрунтування їх надійності, ефективності та доцільності є ключовою проблемою інвестиційного менеджменту.

Існуючі підходи оцінювання інвестиційного проєкту націлені на визначення показників ефективності або рівня ризику. Вони потребують більш глибокого врахування ступеня ризику та ліквідності в інвестиційних розрахунках. Адже реальні інвестиції здійснюються в умовах ризику та низької ліквідності об'єктів інвестування.

Отже, стратегічна модель оцінювання надійності інвестиційного проєкту поряд з показниками доходності (ефективності) повинна визначати його ризик та ліквідність з урахуванням заходів ризик-менеджменту. Ці показники важливо розглядати у комплексі задля системного обґрунтування інвестиційних рішень.

Актуальність наукових досліджень щодо методологічних питань оцінювання надійності інвестиційних проєктів в умовах ризику підтверджує посилений інтерес науковців усього світу. Проблеми оцінювання інвестиційного проєкту задля обґрунтування стратегії розглядалися багатьма економічними школами світу. Так, Isa M. Peshkhoevта співавтори [1] при оцінюванні таких проєктів застосовували метод нечітких множин та теорію ймовірності, що надало змогу

визначити доходність та ставку дисконтування. Дослідники Xiaoyang Xu, Zhengrong Yang & Lizhong Hao [2] задля оцінювання ризику інвестиційного проєкту використовували настрої інвесторів з трикутною нечіткою інформацією. Nestor Shpak та співавтори [3] для оцінювання впливу ризиків на ефективність проєкти реінжинірингу використовують метод на основі теорії нечітких множин. Більшість дослідників розглядають концепцію премії за ризик у специфічних умовах інвестування. Щодо ліквідності то, концепція премії за ліквідність менш поширена, ніж премія за ризик. Більшим чином ця премія застосовується для оцінювання цінних паперів ніж інвестиційних проєктів. Рівень ліквідності інвестиційного проєкту у класичних підходах не визначається.

Інвестиційний проєкт – відкрита система, тому зміна однієї його характеристики (зокрема, зниження ризику за рахунок заходів “ризик-менеджменту”) спричиняє зміну інших (доходності та ліквідності). Мета оцінювання надійності інвестиційного проєкту – надати інвестору найповнішу картину проєкту та можливостей його стратегічного розвитку. З цієї позиції обов’язково необхідно прийняти до уваги такі параметри як «премія за ризик» (risk premium) та «премія за ліквідність» (liquidity premium), що є певними компенсаціями для інвестора. Існуючі методики не визначають чітку відмінність понять «премія за ризик» та «премія за ліквідність» та не надають рекомендацій стосовно їх практичного врахування у інвестиційних розрахунках. Крім того, основні характеристики проєкту (доходність, ризик та ліквідність) при оцінюванні проєкту визначаються окремо. Це знижує інформативність результатів аналізу інвестиційних проєктів на практиці, створює методологічні протиріччя, знижує ефективність та обґрунтованість управління проєктами.

Стратегічна модель оцінювання надійності є заснована на положенні, що для того щоб інвестиційний проєкт був привабливим для інвестора та виконував задані функції, він повинен зберігати свої основні характеристики (доходність, ризик та ліквідність) у визначених інвестором межах. Таким чином, надійність інвестиційного проєкту забезпечується використанням заходів керування ризиком. А основним завдання менеджерів при прийнятті інвестиційного рішення є оптимізація заходів ризик-менеджменту. Тобто мова йде про надання інвесторові певної премії, що компенсує можливі втрати та забезпечує безвідмовне функціонування проєкту протягом строку інвестування.

Інвестор буде здійснювати ризиковані інвестиції лише за умови високого рівня очікуваного доходу. Надійні інвестиції (наприклад, банківський депозит), зазвичай, не приносять високі доходи. Це доводить, що залежність між ризиком і доходністю інвестицій є прямою. У цей час, інвестор має бажання одержати компенсацію за ризик. Отже, чим вище ризик й доходність проекту, тим вищою є премія за ризик.

Список використаних джерел:

1. Peshkhoev I. et al. (2018). The Methods of Evaluation of Investment Project with Undetermined Parameters. Perspectives on the Use of New Information and Communication Technology (ICT) in the Modern Economy, 2018.
2. Xiaoyang Xu, Zhengrong Yang & Lizhong Hao (2017). Research on the risk evaluation of the risk investment project based on the investor sentiment with triangular fuzzy information? *Journal of Intelligent and Fuzzy Systems*. November, 2017. <https://doi.org/10.3233/JIFS-161111>.
3. Nestor Shpak, Oleg Sorochak, Maryana Hvozd, Wlodzimierz Sroka (2018). Risk Evaluation of the Reengineering Projects: A Case Study Analysis. *Scientific Annals of Economics and Business*. June, Issue. 2018. № 65(2). <https://doi.org/10.2478/saeb-2018-0014>.

Д-р екон. наук. Яровенко Т. С., Воронова А. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТОВАРНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИКЛІЧНОЇ ЕКОНОМІКИ

Трансформація сучасного господарського середовища під впливом ресурсних обмежень, посилення екологічних регуляторних вимог та зростання екологічної свідомості споживачів обумовлює необхідність перегляду традиційних підходів до формування товарної стратегії підприємства. Лінійна модель «виробництво □ споживання □ утилізація» поступово втрачає ефективність, поступаючись принципам циклічної економіки, що передбачають продовження життєвого циклу продукції, повторне використання матеріалів, реінтеграцію відходів у виробничі процеси та мінімізацію ресурсних втрат. У цих умовах товарна стратегія перестає бути виключно інструментом ринкового позиціонування і набуває системного характеру, інтегруючи екологічні, інноваційні та економічні складові [2].